

De jubelzang van de verlossing

Exodus 15:1-21

De lofzang uit Exodus 15 is in overeenstemming met de nieuwe positie waarin de Israëlieten waren gebracht aan de overzijde van de Schelfzee. Het lied gaf uitdrukking aan de gevoelens die hierbij pasten en die de Heilige Geest in hen bewerkte. Het is een lofzang met een *profetisch* karakter, want ze omvat het volledige raadsbesluit van God ten aanzien van het volk Israël tot in het duizendjarig rijk (vs. 18), wanneer de Heere voor altijd en eeuwig zal regeren. Deze lofzang heeft een tweeledig karakter: 1^e voor Israël zelf; 2^e de doorgang door de Schelfzee heeft ook een typologische betekenis voor de positie van de christen. Zo is de uitlegging beter te begrijpen.

In de Schrift staat geen enkele lofzang, zonder dat er sprake is van verlossing. Van de *engelen* wordt niet gezegd dat ze *zingen* (Luk. 2:13-14: '(...) die God prees en zei'; Openb. 5:11-12: '(...) en zij zeiden met luider stem'). Alleen *verloste* schepselen kunnen zingen, en dat laat meteen het ware karakter zien van het christelijke loflied. Het moet de uitdrukking zijn van de vreugde van het heil, het is een lofzang vanwege de kennis van de verlossing. '*Is iemand welgemoed? Laat hij lofzingen*' (Jak. 5:13). Dat wil zeggen dat zo iemand echt blij is vanwege een gekende verlossing. Hij vindt zijn vreugde in God als de Verlosser en spreekt dat ook uit in een lofprijzing jegens Hem.

'Toen zongen Mozes en de Israëlieten dit lied voor de Heere. Zij zeiden: Ik zal zingen voor de Heere, want Hij is hoogverheven' (vs. 1). De Israëlieten zagen toen voor de eerste keer wat hun verlossing inhield, en zij bezongen dit in een loflied. Wij zouden eigenlijk nooit andere liederen moeten zingen, want dan vergeten wij als

christenen de ware bron van onze vreugde. Wij kunnen deze lofzang van twee kanten bekijken:

1. het algemene thema;
2. de waarheden die het lied bevat.

Het thema is God Zelf en wat *Hij* gedaan heeft. Maar dat omvat vele dingen. De Heere wordt geopenbaard in het heil dat Hij bewerkt, de verlossing die Hij schenkt: *'De Heere is mijn kracht en lied, Hij is mij tot heil geweest'* (vs. 2). Alleen door de verlossing kan Hij worden gekend. Tot op het kruis was God niet ten volle geopenbaard. Aan Israël openbaarde Hij Zichzelf in de relatie waarin dit volk tot Hem stond. Pas toen de verlossing was volbracht op Golgotha – waarvan dit gebeuren een beeld is – openbaarde Hij Zichzelf volledig in al de facetten van Zijn Persoon. Maar hoe God Zichzelf in de diverse bedelingen ook openbaart, Hij kan alleen worden gekend door de verlossing – in type of in werkelijkheid – en door de positie waarin die de verlostten brengt. Israël kende Hem als Jahweh. Door genade kennen wij Hem als onze God en Vader, omdat Hij de God en Vader van onze Heere Jezus is. In elke bedeling blijft Hij de God Die Zichzelf openbaart, en *dat* is ook het onderwerp van de lofzangen van de Zijnen. Want in alle eeuwen verheugen zij zich in Hem.

Er is ook het thema van het werk, dat Hij heeft *gedaan*. Dat blijkt duidelijk uit de lofzang van Mozes en het volk: 1^e het heil van het volk. 2^e de vernietiging van hun vijanden. Elk vers van dit lied beschrijft de grootheid en majesteit van Hem Die hen had verlost. Zij bezingen Zijn overwinning en vergeten zichzelf tegenover Zijn verlossende kracht: *'Ik zal zingen voor de Heere, want Hij is hoogverheven! Het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen'* (vs. 1). Zij maken de Heere groot, omdat Zijn werken Hem verheerlijken en tot Zijn eer strekken: *'Uw rechterhand, Heere, was heerlijk in macht; Uw rechterhand, Heere, verpletterde de vijand'* (vs. 6). *'Wie is als U onder de goden, Heere? Wie is als U, verheerlijkt in heiligheid, ontzagwekkend in lofzangen, U Die wonderen doet?'* (vs. 11).

Gelovigen van nu kunnen veel leren van dit eerste verlossingslied in de Bijbel. Het geeft aan welk karakter onze lofzang moet hebben, als wij samenkomen tot aanbidding in de kracht van de Heilige Geest. Dit eerste loflied bevat de beginselen van aanbidding voor toekomstige generaties. Laten wij deze lofzang dus biddend overdenken. Door de aspecten van dit lied te overdenken zien wij de volheid en de verscheidenheid ervan. In de eerste plaats waren de Israëlieten nu verlost van hun vijanden: *'Ik zal zingen voor de Heere, want Hij is hoogverheven! Het paard en zijn ruiter heeft Hij in de zee geworpen'* (het refrein van het lied). Tot op dat ogenblik wisten zij niet wat de verlossing inhield, en kenden zij Zijn heil niet (vs. 2, 13). In

Egypte waren zij wel veilig voor de verderfengel, maar zij waren nog niet *verlost*. Dat gebeurde pas toen zij uit Egypte waren geleid en voorgoed waren bevrijd van de macht van de farao, die een beeld van de satan is.

Ook wij kunnen nu zulke *geestelijke* oefeningen hebben. Veel gelovigen weten dat hun zonden vergeven zijn op grond van het bloed van Christus, maar zij kennen zichzelf niet goed genoeg – de oude natuur die nog in hen is, of de macht van de satan die hen kwelt en hen onrustig maakt. Niet alleen verliezen zij daardoor de blijdschap van het heil die de vergeving hun heeft schonken, maar zij worden door de moeilijkheden die hen van alle kanten omringen in een toestand van wanhoop en vrees gebracht. Gewetensnood en het besef van totale ongeschiktheid om iets goeds te doen of om de vijand te weerstaan, brengt hen dan tot de uitroep: *‘Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit dit lichaam van de dood?’* (Rom. 7:24). Daarna gaan zij begrijpen dat de Heere Jezus ons niet alleen heeft gewassen van onze zonden in Zijn kostbaar bloed, maar dat Hij ons door Zijn dood en opstanding uit die oude situatie heeft overgebracht in een heel nieuwe positie, ontheven aan de macht van de dood en het oordeel. Als onze ogen daarvoor opengaan, zien wij dat wij helemaal verlost zijn van alles wat tegen ons was. De satan heeft zijn rechten verloren en hij heeft geen macht meer over ons. Wij zijn vrijgemaakt van de macht van de zonde. Onze zondige natuur is geoordeeld, en de satan is overwonnen in de dood van Christus. Wij zijn verlost en daarom is ons hart vol lof en dank.

Deze volle zegen wordt door velen niet begrepen, maar is toch wel het deel van elke gelovige. Hierdoor is er volle zekerheid van het heil, een vaste en onwankelbare vrede, als deze totale bevrijding wordt gekend en genoten. Als we geestelijk groeien, kunnen we die zekerheid verkrijgen; maar ze is niet afhankelijk van ons gevoel, maar alleen van alles wat Christus is en wat Hij voor ons heeft gedaan. Deze zegen wordt dan ook aan ons in zijn totaliteit voorgesteld in het evangelie. Het is mogelijk dat iemand eerst leert begrijpen dat zijn zonden vergeven zijn. Maar er is een *volledige* verlossing tot stand gekomen, die in het evangelie aan iedere berouwvolle zondaar wordt aangeboden. Dit moet men aanvaarden, anders valt men ten prooi aan twijfel en vrees. Dit is een verhindering voor de blijdschap in de Heere en de kennis van de God van ons heil. Dan is er weinig vrijmoedigheid in het gebed, in de aanbidding, en in de dienst. Maar als de waarheid van de volle verlossing wordt begrepen, zullen wij evenals het volk Israël ertoe worden geleid aan de hervonden blijdschap uiting te geven in onze lofliederen en gebeden.

Er is meer, want onze positie is totaal veranderd: *‘U leidde in Uw goedertierenheid dit volk, dat U verlost hebt. U leidde hen zachtjes door Uw kracht naar Uw heilige woning’* (vs. 13). De Israëlieten waren *tot God gebracht*, wat betreft de nieuwe positie die zij innamen. Maar op het ogenblik dat zij de woestijn introkken, kregen

zij het karakter van *pelgrims*. Zij gingen op weg naar Gods heilige woning in het Beloofde Land. Dit komt overeen met onze plaats als gelovigen in Christus: *'Want ook Christus heeft eenmaal voor de zonden geleden, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen'* (1 Petr. 3:18). Dat houdt in dat wij nu tot God zijn gebracht in overeenstemming met alles wat Hij is. Hij heeft volkomen genoegdoening ontvangen door de dood van Christus en kan in ons volkomen vreugde aannemen. Die plaats ontvangen wij door *genade*, maar eveneens in *gerechtigheid*. Niet alleen zijn alle wezenskenmerken van God erbij betrokken, als Hij ons tot Zich brengt; maar Hij wordt hierdoor ook *verheerlijkt*. Dit is wel een ernstige gedachte. Als wij hierbij stilstaan, worden wij echter ook bemoedigd. Wij zijn nu reeds tot God gebracht. De grote afstand tussen God en ons – die bleek bij het kruis, waar Christus voor ons tot zonde is gemaakt – is overbrugd. En onze plaats van nabijheid bij God is zeker en vast dankzij de positie die Christus nu inneemt, verheerlijkt aan de rechterhand van God. Zelfs in de hemel zal onze positie niet dichter bij God zijn, want het is onze plaats *in Christus*.

Laten wij niet vergeten dat het genot hiervan, en zelfs het vermogen om deze waarheid te begrijpen, afhankelijk is van onze praktische geestelijke toestand. God zoekt bij ons een toestand die overeenkomt met de positie die wij hebben ontvangen. Onze verantwoordelijkheid stemt overeen met onze voorrechten. Maar die praktische toestand kan er niet zijn, voordat wij onze *positie in Christus* kennen. Eerst moeten wij leren dat wij tot God zijn gebracht, om daarna te kunnen wandelen in overeenstemming met die hoge positie. Onze handel en wandel moet voortvloeien uit de plaats die wij hebben gekregen. Als wij de waarheid van onze positie voor God nog niet kennen, zullen wij in onze wandel of in ons gedrag ook niet eraan kunnen beantwoorden.

Vervolgens zien wij dat de plaats die Israël innam aan de overkant van de Rode Zee, ook de garantie vormde voor het volbrengen van heel Gods plan: *'U zult hen brengen en hen planten op de berg die Uw eigendom is, Uw vaste woonplaats, die U gemaakt hebt, Heere, het heiligdom, Heere, dat Uw handen gesticht hebben. De Heere zal regeren voor eeuwig en altijd'* (vs. 17-18). Dus de macht van God, getoond bij de Schelfzee, garandeerde: (1) dat Hij al Zijn plannen met Israël zou uitvoeren, en (2) dat die macht haar uiteindelijke bekroning zou vinden in Zijn eeuwige regering in het Vrederijk. Het geloof, dat door de kennis van de verlossing ons deel is, maakt zich die dingen eigen. Het verstaat de uitgestrektheid van Gods raadsbesluiten en ziet die alsof ze reeds zijn uitgevoerd. Vergelijk Romeinen 8 vers 30: *'En hen die Hij tevoren heeft bestemd, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij heeft geroepen, die heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij heeft gerechtvaardigd, die heeft Hij ook verheerlijkt'*. God zou niet werkelijk God zijn, als Zijn plannen

verrijdeld zouden kunnen worden. Er zijn inderdaad vijanden die zich verzetten tegen de wil van God, maar het geloof zegt: *'Als God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?'*

Israël zong het lied van Exodus 15, en Paulus riep in triomf uit: *'Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, benauwdheid, vervolging, honger, naaktheid, gevaar of zwaard?'* (Rom. 8:35, 38-39). De kracht van het bloed garandeert de volvoering van al Gods raadsbesluiten. Het toont alles wat Hij is in Zijn majesteit, waarheid, genade, liefde en macht voor de Zijnen. Het is geen inbeelding, maar de eenvoud van het geloof om reeds van tevoren te genieten van de vervulling van het heil en de voltooiing van de verlossing. Wij minachten onze vijanden niet, maar meten hen af naar Gods grootheid. Wij zijn meer dan overwinnaars door Hem Die ons heeft liefgehad. Dat is een grote troost. Wij kunnen genieten van de waarheid dat God handelt naar Zijn eigen kracht, en tot eer van Zijn heerlijkheid.

De legers van de vijanden (Edom, Moab of de Kanaänieten) wilden de weg naar de erfenis verhinderen. Maar als God Zich verheft met macht, worden zij verstrooid als kaf in de wind. De uitkomst staat vast vanaf het begin, en de lofzang weerklinkt voordat er een stap in de woestijn is gezet. De afloop zal zijn tot eer van Hem, Die Zijn volk heeft verlost: *'De Heere zal regeren voor eeuwig en altijd'* (vs. 18). *'Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken, opdat in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden: Jezus Christus is Heere, tot eer van God de Vader!'* (Fil. 2:9-11).

Wat een vreugde zou dat ook voor ons moeten zijn. Hoewel wij in een onuitsprekelijke heerlijkheid zullen delen, zullen de gevolgen van de verlossing vooral dienen tot verheerlijking van de *Verlosser*. In deze verzen gaat het om Gods regering over de aarde, het eeuwige koninkrijk van Jahweh, de regering van de Messias, waarbij alle vijanden onder Zijn voeten worden gelegd. Het beginsel gaat echter veel verder, voor altijd en eeuwig, net zoals het werk op het kruis. Christus heeft Zichzelf vernederd en Hij is gehoorzaam geweest tot de kruisdood, en het gevolg is Zijn verhoging tot in alle eeuwigheid. Nog iets. Alles wordt hier bezien in relatie tot Gods raadsbesluiten, maar vers 2 vormt een uitzondering: *'De Heere is mijn kracht en lied, Hij is mij tot heil geweest. Dit is mijn God, Hem verheerlijk ik; de God van mijn vader, Hem roem ik'*.

De Statenvertaling leest hier in vers 2b: '*Daarom zal ik Hem een liefelijke woning maken; Hij is mijns vaders God; dus zal ik Hem verheffen!*'¹ Dit is iets anders dan '*het heiligdom, Heere, dat Uw handen gesticht hebben*' uit vers 17. Dit laatste gaat over de vestiging van het koninkrijk en de tempel te Jeruzalem. Vers 2 noemt echter een tegenwoordige zaak: '*Daarom zal ik Hem een liefelijke woning maken*'. Dit is de tabernakel, en in de volgende hoofdstukken van Exodus zal dit duidelijk worden voorgesteld. Maar hier is voor het eerst sprake van het maken van een woning voor de Heere te midden van Zijn volk.

God had ook voor die tijd *heiligen*, maar geen *volk*. Hij woonde niet op aarde, vóórdát de verlossing was volbracht. Hij bezocht de heiligen en Hij openbaarde Zichzelf aan hen, maar Hij woonde niet voortdurend in hun midden. Dat gebeurde pas na de verzoening door middel van het bloed van het paaslam, en na de uittocht uit Egypte. Nadat Israël door de Schelfzee was getrokken, die symbolisch spreekt van de dood van Christus voor ons, en weer tevoorschijn was gekomen aan de overkant, werkte God de wens in het hart om Hem een woning te bereiden². Vanaf het begin van de uittocht leidde de Heere hen. Hij ging voor hen uit, overdag in een wolkkolom en 's nachts in een vuurkolom. Maar in Egypte, op het terrein van de vijand, kon Hij geen woning hebben. Na de uittocht kon Hij Zichzelf met hen één maken op een nieuwe grondslag. Hij kon toen in hun midden wonen en Hij was daar hun God, en zij waren Zijn volk. Zo is het nu ook voor ons als christenen. Na het verzoeningswerk van Christus, Zijn opstanding uit de doden en Zijn hemelvaart, vestigde God Zijn huidige woonplaats op aarde in de Geest (Hand. 2; Ef. 2). En zo is het ook met de individuele gelovige. Nadat hij gewassen is door het bloed van Christus, is zijn lichaam de tempel van de Heilige Geest geworden (1 Kor. 6:19). De waarheid die wij daaruit kunnen afleiden is deze: het wonen van God hier op aarde is gegrond op de volbrachte verlossing. Wat een voorrecht!

Hoewel de woestijn geen deel uitmaakte van de raadsbesluiten van God, liet Hij Israël toch 40 jaar erin rondtrekken. Wat een zegen was het voor de vermoeide pelgrims, op reis naar hun erfdeel, de woning van God in hun midden te hebben. Het was de plaats waar zij tot Hem konden naderen door middel van de

---

¹ De zanger gebruikt hier de uitdrukking 'liefelijke woning'. Het Hebr. woord 'navah' kan zowel verheerlijken of wonen c.q. verblijven betekenen (vgl. de Online Bible). Vandaar dat de NBG-vert. zegt: 'De HERE is mijn kracht en mijn psalm, Hij is mij tot heil geweest. Hij is mijn God, Hem verheerlijk ik, de God mijns vaders, Hem prijs ik'.

² De gedachte daaraan kwam van God (Ex. 25:8). Het was de wens van de HEERE te midden van Zijn verlostten te wonen.

priesterdienst, met offers en reukwerk etc. God was in het midden van het kamp. De gelovige Israëlieten werden bemoedigd door het zien van de tentwoning en de wolk, het teken van Gods tegenwoordigheid. Wij kunnen begrijpen dat Mozes niet zonder de Heere wilde optrekken (Ex. 33:15-16).

God heeft ook nu Zijn woning op aarde. Deze waarheid loopt in de verwarring te midden van de christenheid gevaar over het hoofd te worden gezien. Ondanks onze gebreken woont God in het huis dat Hij heeft gebouwd, en Hij zal er blijven wonen tot de wederkomst van Christus. Deze waarheid moet ons bemoedigen en vertroosten. Wij zijn verlost uit de sfeer en de macht van de satan en gebracht op het terrein van Gods tegenwoordigheid en kracht. Dit is de plaats van zegen hier op aarde. Gelukkig zijn zij die door genade deelgenoten ervan zijn geworden door de kracht van de Geest.

In de lofzang in Exodus 15 wordt geen gewone blijdschap uitgedrukt. Heel het kamp was ervan vervuld. Mirjam, de profetes, nam *‘een tamboerijn in haar hand, en al de vrouwen gingen achter haar aan, met tamboerijnen en in reidans. Toen zong Mirjam hun ten antwoord: Zing voor de Heere, want Hij is hoogverheven! Het paard en zijn ruiters heeft Hij in de zee geworpen’* (vs. 20-21). Het is de eerste keer dat Mirjam bij haar naam wordt genoemd en wordt aangeduid als de *profetes*. Zij had op het kistje gepast waarin Mozes had gelegen in de Nijl. Zij was het middel geweest waardoor het kind aan de moeder was teruggeven. Zij had een ereplaats in Israël; niet alleen vanwege haar familiebanden met Mozes, maar ook door haar eigen gaven. Gods weg is het allen te zegenen, die verbonden zijn met de Man van Zijn welbehagen en van Zijn raadsbesluiten.

Dit laat ons ook zien hoe belangrijk geestelijke familiebanden zijn. Hier was het de eer en het voorrecht van Mirjam aan het hoofd van de vrouwen te staan en de tolk van de gemeenschappelijke vreugde te zijn. Allen waren blij en drukten dat uit door muziek, reidans en zang. Het volk was verlost en het wist dit en sprak erover door lofzangen en dankliederen.

Bron: Le Messager Evangélique 1970-51; Titel: Le cantique de la délivrance